

завдання економічної і соціальної діяльності. Тобто, формування навчальних планів і змісту економічної освіти має бути чітко пов'язане з вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця.

Нагальною проблемою залишається практична підготовка студентів у виробничих умовах. Виключення з навчального плану бакалаврів економічної практики, суттєве зменшення часу на переддипломну практику для магістрів і спеціалістів обумовлює складність опанування випускниками системи конкретних практичних умінь і навичок, проблеми їх первинної адаптації.

Спірним залишається питання доцільності проведення підсумкового контролю знань лише у формі письмового іспиту. До того ж скасування пільг для відмінників навчання стосовно отримання звільнення від складання іспиту позбавляє студентів важливого стимулу до навчання.

Немає нині і чіткої концептуальної різниці у програмах підготовки спеціалістів і магістрів, передусім через те, що за діючим стандартом навчання — ОПП, затвердженою у 2002 р. як тимчасовий документ, передбачено викладання у більшості для обох рівнів підготовки однакових дисциплін.

Вважаємо, що глибокий аналіз результатів навчальної діяльності протягом останніх років, досконалості діючої нормативно-методичної бази, врахування сучасних вимог роботодавців до підготовки фахівців і нового типу ментальності студентів повинні визначити напрямки подальшого удосконалення змісту навчального процесу в університеті.

Л. В. Воробйова, ст. викл. кафедри
історії економічних учень та економічної історії

ПРОБЛЕМА «УЧАЩЕГОСЯ НАРОДА» В. ВЕРНАДСЬКОГО ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ЗМІСТУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ БОЛОНСЬКОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ

Взявши курс на входження в європейський освітній і науковий простір, Україна здійснює модернізацію освітньої діяльності в контексті вимог Болонського процесу. Особливе значення приділяється розвитку ефективних систем забезпечення якості освіти.

Підвищення якості освіти у вищих навчальних закладах — це комплексна проблема, що вимагає підвищення ефективності викладацької, дослідницької та управлінської діяльності.

Освітня діяльність, відповідно до умов Болонської декларації — це не тільки рівні, модулі, експерименти, кредити, рейтинги. Це,

перш за все, нова філософія освітньої діяльності, нові принципи організації навчального процесу, це новий тип відносин між викладачем і студентом, прозорість навчального процесу, нові «технології» опанування знань, це унеможливлення репродуктивних методів навчання і ще багато іншого.

Першою передумовою щодо входження України до загальноєвропейського освітнього простору на принципах, що передбачені Болонською декларацією, мають стати заходи щодо вдосконалення ступеневої підготовки фахівців.

Чи не найсуттєвішим «вузьким місцем» у вищій освіті є наукова робота викладачів. Для європейської вищої школи аксіомою є наступне положення: викладач має йти в аудиторію з власним науковим доробком, а його лекція — це результат завершених чи виконуваних науково-дослідних робіт.

Болонську декларацію підписали в 1999 р. 29 європейських країн. Вона включає наступні основні принципи, навкруг яких об'єднуються університети різних країн: це автономія і свобода вузу, передача гуманістичних європейських традицій, нерозривність науки та навчального процесу.

І хоча в Україні структура ступеневої підготовки фахівців з вищою освітою не повністю відповідає уніфікованим умовам структур, що діють у європейському співтоваристві, питанням удосконалення освіти займалися і наші відомі вчені.

Питання щодо удосконалення університетської освіти, які розробляв на початку XX століття відомий український учений В. І. Вернадський, не втратили своєї актуальності і в наш час.

Варто зазначити, що осмислення В. Вернадським загальнолюдських завдань вищої школи привело його до висунення новаторської педагогічної ідеї народу, який учиться («учащегося народу»). Об'єктивно ця гуманістична ідея стала альтернативою «дорогої, непродуктивної, хоч і неминучої в наших умовах життя» ідеї озброєного народу.

Руйнівній тенденції військової організації вчений протиставив життєву силу «такої організації на загальнолюдській основі», яка не тільки охороняє культуру і національне існування, але і творить цю культуру, виховує національну силу. Народ, який учиться, становить основу широкого і мирного розвитку людства. Поява його на історичній арені можлива тільки у зв'язку з кардинальними змінами у самій системі вищої школи, перед якою саме життя поставило загальнолюдські завдання — «організацію світової наукової роботи, створення народу, який учиться».

В умовах загрози розпаду Таврійського університету, ректором якого він був, Вернадський відстоював необхідність збереження усіх факультетів як технічних (медичного та агрономічного), так і фізико-математичного, філософсько-словесного та суспільних наук.

Учений-гуманіст вважав, що університети повинні давати не тільки суму знань, але і піднімати моральний, духовний рівень людини, допомагати становленню особистості. Для цього в університеті необхідно утворювати атмосферу творчого пошуку, високої духовності, яка б виховувала і навчала особистість. Протягом десятиліть В. І. Вернадський доводив історичну закономірність «української національної ідеї».

Як учений-педагог В. І. Вернадський постійно захищав принципи автономії вищої школи, демократичність її структури і розпорядку. Як породження царської бюрократичної адміністрації розглядав він університетський устав 1884 р., згідно з яким академічне життя було поставлене під повний контроль міністерського чиновництва. Вернадський вважав, що це призведе до деформації навчального процесу, обезличення і деградації професорсько-викладацького складу, приниження і поліцейського переслідування студентів.

На думку В. І. Вернадського, викладати в вищій школі повинні талановиті особистості — викладачі, які вирізняються силою свого інтелекту, глибиною, широтою і оригінальністю думки, енергією волі, високим моральним авторитетом, методичною вправністю, умінням впливати на студентську аудиторію силою живого слова.

Своєрідною візиткою особистості викладача, свідченням його наукової спроможності В. І. Вернадський вважав передовсім лекційну роботу, що базується на педагогічних принципах співробітництва зі студентами.

До різноманітних педагогічних проблем В. І. Вернадського підходив з новаторських позицій. «Не можна жити за старими рецептами» — такий був девіз ученого.

На основі всього пережитого і передуманого В. І. Вернадський стисло сформулював у 1920 р. такі «нові принципи організації народної освіти:

1. Реформа Міністерства народної освіти. Чи доцільне його існування?

2. Вища школа — автономна.

3. Єдина школа — загальноосвітня. Недоліки цього розв'язання. Державний комітет щодо народної освіти.

Децентралізація.

Школи національні.

Школи церковні.

Необхідність більшої свободи для шкіл.

Небезпека централізації, все одно, чи буде ця держава соціалістичною або абсолютизованою».

Таким чином, широкомасштабна за своєю проблематикою і оригінальна за її висвітленням спадщина В. І. Вернадського повинна зайняти належне їй місце в історії розвитку вітчизняної педагогічної думки, тим більше, що вона відповідає основним принципам Болонської декларації.

М. П. Гаврилюк, канд. техн. наук, доцент
кафедри менеджменту КЕІ КНЕУ

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРІВ – ЕКОНОМІСТІВ КУРОРТНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

Система підготовки фахівців економічного профілю в умовах переходу до ринкових відносин і модернізації освітньої діяльності в контексті вимог Болонського процесу переобтяжена великою кількістю проблем і потребує негайного удосконалення і реформування. Це обумовлює необхідність оптимізації технології підготовки фахівців, тобто створення раціональних умов для формування інтелектуального потенціалу майбутнього фахівця в стінах вищого навчального закладу, що володіє, поряд з високим професіоналізмом, здібністю незалежного мислення, вільного прояву особистості.

Вирішення цієї складної і багатогранної проблеми потребує змін перш за все концептуальних педагогічних установок. Думається, що традиційні форми навчання (пізнання, репродукція певних практичних завдань) повинні бути доповнені підвищенням суб'єктивно-творчого і об'єктивно-творчого аспектів навчання. Для реалізації такої концепції, особливо враховуючи курортно-рекреаційну спеціалізацію, необхідно її концептуально доповнити слідуючими положеннями.

1. Змінити структуру аудиторного навантаження, збільшивши при цьому самостійну роботу студентів (під керівництвом викладача).

2. Відмовитись від практики планування навчального навантаження по спеціальним дисциплінам в розрахунку на «середнього» студента. Повинні існувати педагогічні школи з підвищеним рівнем і спеціалізацією викладання. Організаційно це може бути реалізовано.